

Redacteur ESB
e.niesten@sdu.nl

Waar rook is

Op 1 juli is het rookverbod ingegaan voor de Nederlandse horeca. Vanaf deze datum mag er niet meer gerookt worden in cafés, hotels en restaurants. Het rookverbod moet ervoor zorgen dat het personeel in de horeca rookvrij kan werken. Eerder is het verbod al ingegaan voor alle andere werkplekken. De overheid hoopt met deze maatregel tevens het aantal rokers te verminderen. In de berichtgeving over het rookverbod wordt vooral gewezen op de negatieve gevolgen voor de omzet in de horeca. Men verwacht een daling van het aantal bezoekers en daardoor een daling van de omzet. Maar wat gebeurt er eigenlijk met de inkomsten van de overheid als gevolg van een lagere omzet in de horeca en een daling van het aantal rokers?

Uit onderzoek blijkt dat door een rookverbod op de werkplek het aantal rokers daalt met gemiddeld tien procent. Degenen die wel blijven roken verminderen hun consumptie met veertien procent (Farrelly *et al.*, 1999). Recenter onderzoek stelt dat niet alleen diegenen stoppen met roken die op hun werkplek hiertoe worden aangezet, maar ook hun familie en vrienden. Roken is dus een sociale activiteit. Of iemand rookt, en of iemand stopt met roken, is sterk afhankelijk van zijn sociale omgeving. Wanneer iemand in de directe omgeving stopt met roken, is dit sociale effect goed voor een veertig procent kleinere kans tot roken (Cutler en Glaeser, 2007). Deze verschillende effecten van het rookverbod zullen zeker een invloed hebben op de inkomsten van de overheid. In 2007 werd voor 3,9 miljard euro aan tabakswaaren verkocht (CBS, 2008). De totale belastingen op deze verkopen zijn 73 procent (RIVM, 2007). Over het afgelopen jaar ontving de overheid dus zo'n 2,8 miljard euro aan belastingopbrengsten uit deze verkopen. Wanneer de verschillende effecten van het rookverbod bij elkaar worden opgeteld en vermenigvuldigd met de belastingopbrengsten, wordt duidelijk dat deze effecten zullen leiden tot een

daling van de overheidsinkomsten van zo'n driekwart miljard euro.

Of er ook kosten zullen afnemen als gevolg van minder rokers, bijvoorbeeld door minder gebruik van de gezondheidszorg, is niet helemaal duidelijk. De resultaten van een studie van Barendregt *et al.* (1997) toonden juist het tegenovergestelde aan. Blijven roken leidt, volgens hen, juist tot lagere netto gezondheidskosten.

Het rookverbod heeft ook gevolgen voor de omzet in de horeca, en via deze weg ook voor de overheidsinkomsten. Een aantal Europese landen ging Nederland voor met een rookverbod in de horeca, waaronder het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Italië, Duitsland en België. In het Verenigd Koninkrijk sluiten sindsdien dertig cafés per week. In 2007 zijn er 1200 meer cafés gesloten dan het jaar ervoor. In België daalde de omzet met zeven procent, en in Ierland zelfs met achttien procent. In Nederland werd op 1 januari al een rookverbod ingevoerd voor de horeca op Schiphol. Hier daalde de omzet met tien procent. In 2007 was de omzet van de Nederlandse horeca iets meer dan zestien miljard euro. Wanneer een daling van de omzet in de horeca van tien procent als uitgangspunt wordt genomen, en de belasting op gemiddeld twintig procent wordt gesteld, zullen de overheidsinkomsten met minstens 320 miljoen euro dalen. Gezamenlijk betekent dit dus een afname van de inkomsten van de overheid van meer dan een miljard euro per jaar.

Per 1 juli zijn wel de accijnzen op tabak verhoogd, maar dit levert volgens het Ministerie van Financiën maar tweehonderd miljoen euro op. Hierdoor blijft er een gat over van achthonderd miljoen euro. Misschien dat de verhoogde accijnzen op diesel hiervoor een uitkomst bieden.

LITERATUUR

- Barendregt, J., L. Bonneux en P. van der Maas (1997) *The health care costs of smoking. The New England Journal of Medicine*, 357,(15) 1052-1057.
- CBS (2008) *Aantal rokers daalt nog steeds, de verkoop van sigaretten echter niet meer. Webmagazine*, 23 juni 2008. Voorburg: CBS.
- Cutler, D. en E. Glaeser (2007) *Social interactions and smoking. NBER working paper* 13477.
- Farrelly, M., W. Evans en A. Sfekas (1999) *The impact of workplace smoking bans: results from a national survey. British Medical Journal*, 8, 272-277.
- Haren, N. van en E. van der Wilk (2007) *Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid. Bilthoven: RIVM.*